



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Ad Librvm Contra Ivdicivm Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

102 S T E P H A N I B A L V Z I I
clesiastici: quam dubitationem edita constitutione sustu-
lit Guido Episcopus Helenensis in synodo sua diocesa-
na habita anno M, CCC. XXXIX. die octava mensis
Aprilis.

H I C T A L I S] Ait Episcopum, tametsi doctus sit,
ac populum diligenter instruat, æternis pœnis additum
iri, si pompis sæculi deditus sit, & sacris rebus abu-
tatur.

C A P. X X X.

I O C U L A R E S] Histrionum genus, tibiis præter-
ea fidibusque aut aliis instrumentis canentes. Hos se-
quens ætas Gallico tum recepto vocabulo vocavit *Ion-
gleurs*. Dicti autem jocularis à jocis & ludis quos po-
pulo faciebant.

A D L I B R V M

C O N T R A I V D I C I V M D E I .

Æ G R E ferens Agobardus iniquitatem legis Gundo-
badæ, quæ causis finem imponi præcipiebat singula-
ri certamine sive duello, quod stultè prorsus ac perpe-
ram vocabant *Judicium Dei*, congerit in hoc libro sen-
tentias ex utroque testamento, ut ostendat legem illam
esse impiam, valdeque contrariam pietati ac simplicitati
Christianæ. Et omnino eruditus est hic liber, & Ago-
bardo dignus. Porrò duos ex isto libro fecerat Masso-
nus; Sententiisque distinxerat ab hoc libello contra fi-
dem tituli, contraque testimonium Agobardi. Nos,
quod res postulabat, rursus conjunximus. Sed & illud
te monendum existimavi, Lector, Agobardi adnotatio-
nes quæ respondent Sententiis, in margine positas esse
in codice operum Agobardi. Quo factum est ut ama-
nuensis, quo Massonus utebatur, cum non intelligeret
ad quem quæque adnotatio locum esset referenda, om-
nia turbaverit. Nos sua quæque locis restitimus.

C A P. I .

M A G I S T R O S] id est, Magistratus, qua etiam si-
gnificatione usurpatur infra in capite sexto hujus libri.
P R O B A R E T V R M V L I E R A D V L T E R A]
nimirum per judicium aquæ frigidæ, quod tamen judi-

cium à Karolo Magno veritum est, ut patet ex Capitulari edito anno xvi. Meminit autem hujus legis Hincmarus in opusculo de divortio Lotharij & Tetbergæ, itémque in epistola xxxix. ad Hildegarium Episcopum Meldensem, in qua ex professo tractat de judicio aquæ frigidæ. Vide V. C. Franciscum Iuretum in Notis ad epistolam lxxv. Ivonis Carnotensis, ubi multa videbis de examine aquæ frigidæ vel calidæ. Nos verò heic tibi exhibemus illustre exemplum hujus judicij, editum, non in vili persona, (ut putabat Iuretus istiusmodi judicia usurpari tantùm solita in vulgares plebeiasque personas) sed in femina principe, quæ procurati abortus calumniam purgavit rudi hoc quærendæ veritatis experimento. Hujus rei memoriam debemus auctori libri de miraculis B. Mariæ Rupis-Amatoris apud Cadurcos, cui se femina voverat in hoc vitæ famæque periculo. Extat hic liber Parisiis in Bibliotheca S. Germani de Pratis, quem mecum pro singulari humanitate sua communicavit Dominus Lucas Dacherius ejusdem monasterij Bibliothecarius. Sic ergo loquitur hic auctor in libro i. cap. xxxvi. Post decessum Guastonis de Baet-
 ne, quæ ejus fuerat vxor, soror Regis Navarriæ, Leo-
 foas nomine, gravida remansit; sed non multò post obi-
 tum viri, abortivum emisit. Nobiles, ignobiles, om-
 néque promiscui sexus vulgus planctum nimium super-
 eum fecerunt, & quasi jam factam, futuram populi
 stragem, Ecclesiârum destructionem, totius denique re-
 gionis desolationem prænuntiabant. Et sicut exitus proba-
 vit acta, conjectura falsa, falsò mulierem Rex Pampilo-
 niæ Sancius & Regis Consilium in causam vocantes,
 pueri ante tempus natale editi imponebant crimen. Qua-
 re diverso tormento affici, vel igne cremari, vel sub
 undis ligatam mergi decreverunt. Illa verò pro morte
 instanti, ab hoc immunis facinore, Virginem nostram
 Dominam Rupis-Amatoris, ut in auxilium suum inten-
 deret, exorabat. Nec petitioni ejus defuit. Enimvero in
 modum subituræ judicium aquæ ligata, ab altissimo pon-
 te castri Salvaterra nomine projecta est in profundum
 torrentem. Ad spectaculum illud doloris, immo imma-
 nitatis, plusquam tria millia virorum ac mulierum,
 naufragium non naufragantis præstolantium, convene-
 rant, alij insultando, alij compatiendo Dominum pro

ca precabantur. Illa verò super undas profundissimi torrentis miseratione Domini & ejusdem matris gloriosissimæ subventione, plusquam ter posset arcus jacere sine merfione delata confedit arenis, unde sui cum gaudio reportaverunt liberatam ad propria. Igitur autem ad laudem & gloriam liberatricis suæ, pannum operosum conficiens, ipsum per Abbatem G. Rupis-Amatoris misit ad Ecclesiam.]

CONSTITUTE CRUCES] Hæc etiam est una ex vulgaribus purgationibus quæ tum in usu erant. Vocatur autem *Judicium crucis* in Carta divisionis imperij Francorum quam Karolus Magnus fecit. *Volumus ut ad declarationem rei dubia, iudicio crucis, Dei voluntas & rerum veritas inquiratur.* Lib. 1. Capitularium ca. c. viii. *Sancitum est ut nullus deinceps quamlibet examinationem crucis facere presumat; ne Christi passio, qua est glorificatio, cujuslibet temeritate contemptui habeatur.* Libro v. cap. cxxv. *De eo qui perjurium fecerit, ut nullam redemptionem solvat, sed manum perdat. Quod si accusator contere voluerit de ipso perjuria, stet ad crucem. Et si jurator vicerit, legem suam accusator emendet.*

CAP. II.

IUDICIUM DEI] Sic etiam vocatur apud Gregorium Turonensem lib. vii. cap. xiv. *Tu, o Rex piissime, ponens hoc in Dei iudicio, ut ille discernat cum nos in unius campi planitie viderit dimicare.* Sed res adeo nota est, ut non egeat testimoniis. Adversus impiam illam ac parricidalem consuetudinem fortiter heic disputat Agobardus.

ADINVENTIONIBVS HOMINVM] Purgationum illud genus adinventionem quoque superstitiosam vocat Stephanus V. Papa ad Lambertum Episcopum Moguntinum scribens: *Quod sanctorum patrum documento sancitum non est, superstitiosa adinventionem non est presumendum.*

QVOD VTIQVE FORENSIVM EST] Non puto heic intelligi eos qui in foro litigant, sed eos qui foris Ecclesiam sunt, id est, non Christianos. Nam forenses opponit religiosis, id est, Christianis. Et his non interdicat litis contestationem, modò fiat coram iudicibus & magistratibus. Ac dicet paulò post iudicia inter homines esse necessaria.

HÆRETICVS GVNDOBADVS] Vide suprà
in libro adversus legem Gundobadi cap. XIII.

PONENDÆ SVNT SENTENTIÆ] Vel unicus
hic locus ostendit Sententias quæ sequuntur, non esse
dividendas ab hoc libro. quod tamen fecit Massonus,
qui hunc titulum de suo adjecit. *Agobardi expositiones
hinc & illinc è Scriptura, de pace, de sedandis cordis affe-
ctibus, & apprimè de tota Ethica Christiana, de Antichri-
sto, de Inferis, de Persecutionibus.* Nam in codice vete-
ri nihil legitur istiusmodi. nec opus erat. Nos tamen ut
viam lectori complanarem, hæc addidimus hæc ver-
ba, *Sequuntur Sententia.*

MANDATVM NOVVM DO VOBIS] Nulla
sententia mihi videtur aptior aut opportunior ad com-
mendandam mutuam inter Christianos concordiam &
dilectionem, quàm suprema illa Christi Domini verba
quæ hæc describit Agobardus. Res autem tanti momen-
ti visa est Christo, ut etiam velut supremæ voluntatis
tabulis eam Apostolis ac Discipulis suis voluerit esse
commendatam; idque non ob aliud toties repetierit at-
que inculcaverit, nisi ut ostenderet sibi maximè in votis
esse ut Apostoli & Discipuli (in quibus omnes Eccle-
siarum Præsules docebantur, ut in epistola quarta ait
sanctus Leo) vivant concorditer, exemplòque suo po-
pulum stimulent ad mutuam dilectionem. Præfagebat
enim divinus ille animus, quod non obscurè prædixit.
apud Evangelistas, futurum ut quum ipse reliquisset
terras, inimico hominis superseminante zizania, con-
troversia rixæque orirentur inter Christianos, & non
solum in populo, sed etiam inter ministros. Quidni?
quandoquidem & ipsi Apostoli, viri spiritu illo Chri-
sti pleni, & adhuc à Christo calidi, quisque exemplo
Domini nihil aliud spirabant ac prædicabant quàm pa-
cem & concordiam, usque adeo retrorsum abierunt, ut
invicem quasdam velut inimicitias miscerent? Neque
verò dico aliquem de plebe Apostolorum, absit verbo
invidia; sed duos illos Apostolorum principes, Petrum
& Paulum, quorum hic se mirum in modum gloriatur
esse imitorem Christi. Et hic tamen Christi imitator,
hic ipse Paulus nos docet, se, cum venisset Petrus An-
tiochiam, atque id quidem post acceptum Spiritum san-

atum, ei restitisse in faciem, quia reprehensibilis erat. Numquid etiam inter Paulum & Barnabam, Antiochia quoque, eò usque incanduit certamen, ut desineret in divortium? Et Corinthij, novellæ adhuc Christi plantæ, nonne redarguuntur à Paulo, quòd inter ipsos jam tum essent discidia, dissensiones, æmulatio, & contentiones? Exortæ deinde sunt hærefes, exorta schismata, quæ tunicam illam inconsutilem lacerarunt, pacem Ecclesiæ turbarunt, & concordiam fraternitatis penè interfecerunt. Et hæc quidem fervente Christianismo, quum adhuc Ecclesia innocens vagiebat in cunis, quum grex adhuc esset pusillus, quum gloriæ ducebatur pro nomine Christi contumeliam pati. At postea quàm falsitas ablegavit Ecclesia, positæque puerili prætexta, jam facta robustior, adolescentiam ingressa est, excidit paulatim à cordibus Christianorum amor fraternitatis, inrepsitque pervicax nocendi fallendique invicem studium. Hinc ortæ lites, hinc jurgia, hinc bella, & cædes, & quicquid exitiabile esse potest concordie Christianorum. Ex eo fonte prodijt lex Gundobada, quæ lites certamine singulari præcepit finire, ubi aliæ probationes defunt; adversus quam acriter, ut res postulabat, invehitur Agobardus, tanquam Christianæ pietatis ac simplicitati valde contrariam. Et tamen, quæ est rerum humanarum vicissitudo, recepta est postea hæc lex per omnes ubique provincias; adeo ut etiam causæ Ecclesiarum ac Monasteriorum, quæ obscuræ erant, duello singulari finirentur, datis ab utraque parte campionibus. sic enim vocabant bellatores. Tandem Dei providentia factum est ut pessima hæc lex aboleretur editis Principum, & canonibus Conciliorum. Sed ut mala magis vincunt, retinetur hodie, non quidem ad finiendas lites, sed ad finienda jurgia & rixas. Ac licet severissima adversus immanem consuetudinem edita prodierint, ac nuperrimè sapientissimus Regum Ludovicus XIV. ea renovaverit, durat tamen pertinax isthæc & insuperabilis rabies pugnandi, nemòque unquam cedit legibus. Quòd si monitionibus & hortationibus revocari possent homines ab ea feritate, admonendi essent multum Christo cordi esse fraternam concordiam, ac sinceram minimèque fucatam dilectionem, illumque præcepisse suis sectatoribus ut quemadmodum ipse

illos dilexerat, ita ipsi inuicem diligenter. Hanc enim esse veram notam discipulorum Domini, si dilectionem habeant adinvicem. Hoc fuit novum & ultimum mandatum Christi Domini.

MATARVM TENENS] Amanuensis quo Mafsonus utebatur, non intellexit quid esset matarus. Itaque vocem illam peregrinam vel potiùs corruptam putavit. quæ causa fuit ut pro *matarum tenens*, ediderit *manum tenens*. Matarus est tale genus, minus lancea, id opinor quod *missile* vocatur in vita Ludovici Pij. Nam hodieque Vascones, aut saltem Basculi Vasconum portio, hujusmodi tela gestant in itinere, ac alibi.

IVBET HOMINEM PATIENTEM] ad exemplum Christi videlicet, cujus imitatores esse debemus, si veri illius discipuli videri volumus. Dedit enim ille profectò grande patientiæ documentum, quum nihil ad maleficia & injurias reponeret, nec in quemquam manus intentari voluerit ob vindicanda opprobria. Ut intelligeremus omnes, quanto studio quantaque cura devorare debeamus injurias, ac malorum hominum perpeti contumelias, quum & ipse Dominus & Deus noster inimicos suos reliquerit inultos. Præclare admodum Cyprianus in epistola lxxv. loquens de calumniis quas Christus pertulit à sacerdotibus Iudæorum, ait: *Qua omnia ab eo ideo facta sunt humiliter atque patienter, ut nos humilitatis ac patientiæ haberemus exemplum.* Sic nos videlicet efformabat ad pacem, & ad tenendam in calumniis & contradictionibus patientiam; quæ bonum Christi est, ut idem Cyprianus ait in libro de bono patientiæ. Vnde & Tertullianus in libro de patientia Christum vocat dominum patientiæ & magistrum.

NECESSARIIS INDIGENT] Traditum id de Lactantio. Eusebius in Chronico: *Crispum Lactantius Latinis literis erudit; vir omnium suo tempore eruditissimus, sed adeo in hac vita pauper, ut plerunque etiam necessariis indiguerit.* Quia plerunque ij qui studiis litterarum dediti sunt, neque apti neque proclives sunt ad rem faciendam.

DE ECCLESIAE PRINCIPIBVS] id est, Episcopis. Sic enim vocantur Episcopi à veteribus, & ab ipsis Pontificibus Romanis; ut dictum est ad Lupum Ferrariensem.